of 340 m^2 were excavated. A suspected tower site, at which nothing was found, was investigated. A cultural layer, in which three horizons were distinguished, was found in the N, E, and S courtyards located beside the palace itself. The upper layer of rubble dates to the late 16th – mid-17th century and is connected with the destruction of the palace. The clayey layer of red bricks dates to the mid- to second half of the 16th century. The deepest layer of black earth dates to the late 15th century and runs under the palace's buttresses and up to the palace's walls.

In the N part of the area was discovered a square 1.8 x 2.25 m outdoor toilet (Fig. 3) and a 1.6 x 1.8 m brick-lined storage pit beyond the toilet's N wall. A 2.8 x 2.9 m basement with an oven pad in the NW corner was found in the SW part of the N courtyard. A 7.6 x 4.9 m Gothic basement belonging to the palace was also excavated (Fig. 7).

During the excavation, 8356 finds were discovered, the majority pottery (Figs. 4–5), 'pot-shaped' (*Topfkacheln*) and niche (*Nischenkachel*) stove tiles, 16th–17th-century coins, knives (Fig. 6), and a wineglass (Fig. 8).

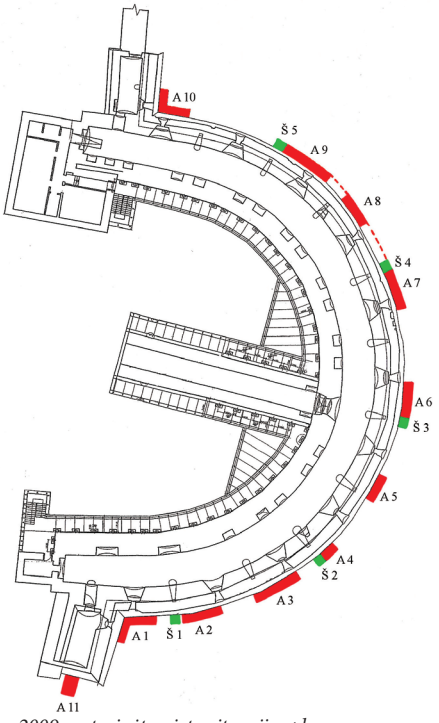

1 pav. 2009 m. tyrinėtų vietų situacijos planas. E. Vailionio brėž.

Fig. 1. The situation plan of the locations excavated in 2009.

Inga Martišauskytė,
Valdas Steponaitis,
Evaldas Vailionis

Vilniaus gynybinės sienos bastėja

2009 m. buvo tęsiami 2007 m. pradėti Vilniaus bastėjos archeologiniai tyrimai (žr. *ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 219–226; *ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 201). Vykdant restauracijos darbus, planuota sutvirtinti pamatų išorinę dalį. Tam reikėjo visu išoriniu (R) pasagos perimetru iškasti apie 1 m pločio ir apie 1 m gylio tranšėją. Bendras plotas sudarė apie 120 m^2.

Siekiant nustatyti sluoksnių charakteristiką, pradžioje buvo iškasti 5 1x1 m dydžio šurfai (1 pav.). Nustatyta, kad didesnė bastėjos pamatų dalis yra statyta ant nejudintų molio arba žvyro sluoksnių. Vietomis buvo fiksuoti XX a. 7–9 deš. darbų metu atlikti perkasimai. Toliau buvo kasama apie 3–6 m ilgio ir apie 1 m pločio atskiromis atkarpomis. Jos buvo fiksuojamos ir vėliau, įrengus medinius klojinius, užpilamos betonu. Iš viso fiksuota 11 atkarpų (1 pav.).

Tik viename šurfe ir 4 atkarpose buvo aptiktas bastėjos laikų supiltinis juodos durpingos žemės sluoksnis. Nustatyta ir ištirta (iki projektinio 1 m gylio) apie 20 m ilgio šio sluoksnio atkarpa, kuri fiksuota pasagos ŠR dalyje, nuo atkarpos 7 iki 9.

Šurfe 4, atkarpose 7, 8, 9 ir tarp jų aptiktas iki 1 m storio juodžemio sluoksnis, ant kurio buvo dėti pasagos pamatai, – tiksliau, pamatų išoriniai (R) akmenys. Šiame siaurame (1 m pločio) trasos ruože juodžemio sluoksnis turėjo ryškų nuolydį R kryptimi. Viršutinė dalis buvo perkasta XX a. II pusėje. Čia rastas sidabrinis 1615 m. Zigmanto III Vazos Rygos šilingas. Neperkastoje sluoksnio dalyje aptikta keliasdešimt XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios radinių, gyvulių kaulų, nupjautų sąnarinių galvučių. Didžiąją radinių dalį sudaro glazūruota ir neglazūruota buitinė keramika, tarp kurios vyrauja išdegta oksidacinėje aplinkoje. Dalis indų fragmentų yra baltos molio masės. Surasti pavieniai smulkūs plokštinių koklių fragmentai, padengti žalia, mėlyna / balta glazūromis, puošti arabeskos, vazos ir kesoniniu (įdubę kūgiai) ornamentu. Šiame sluoksnyje aptiktas ir unikalus radinys – 1,75x2,8 cm dydžio ir 3,46 g svorio auksinis kabutis (deformuotas) (2 pav.). Panašioje vietoje 1965 m. lapkričio mėnesio archeologinių tyrimų metu bastėjos ŠR dalies griovyje, 10 m atstumu nuo pasagos, buvo rastos 4 XVIII a. vidurio – II pusės (1747, 1750, 1777, 1782 m) auksinės monetos – 21 mm skersmens olandiški dukatai.

Atkarpoje 5 taip pat buvo fiksuotas iki 25 cm storio neperkastas supiltinis juodos durpingos žemės sluoksnis su pavieniais XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios radiniais.

Bastėjos pasagos pamatų cokolinės dalies viršus fiksuotas H_{abs} 120,50 m lygyje, pamatų apačia – H_{abs} 119,30–119,60 m lygyje, vietomis

0 1 cm

2 pav. Auksinis kabutis. E. Vailionio nuotr.

Fig. 2. The gold pendant.

pamatų ŠR dalis buvo beveik žemės paviršiuje. Žemės paviršius ties pasagos išore buvo H_{abs} 120,35–119,70 m lygyje.

The bastion of the Vilnius defensive wall

In 2009, the investigation, begun in 2007, of the Vilnius bastion was continued. In planning to reinforce the external part of the foundations, a 1 meter wide and about 1 m deep trench (5 test pits and 11 segments (Fig. 1) with a total area of about 120 m^2) was dug around the entire outside perimeter of the (E) horseshoe. It was determined that a greater part of the bastion's foundations were built on stable clay or gravel layers. In one test pit and 4 segments a fill layer of black peaty earth, placed there during the period of the bastion's existence, was discovered. In the undisturbed part of the layer were found tens of late 16th – early 17th-century pottery sherds, animal bones, small stove tile fragments, and a 1.75 x 2.8 cm, 3.46 g gold pendant (Fig. 2).

The top of the base element of the bastion's horseshoe foundation was fixed at about H_{abs} 120.50 m and the foundation's bottom at H_{abs} 119.30–119.60 m. The NE part of the foundation was almost even with the ground surface. The ground surface at the horseshoe's exterior was at H_{abs} 120.35–119.70 m.